ku káve
Utorok 26. januára 2010
Príloha denníka Pravda

Architekti navrhli mesto s pečaťou listu viniča

Visuté záhrady by mohli urobiť z Bratislavy atraktívne európske mesto

V Bratislave, kedysi meste nádherných záhrad a vinohradov, mocnie túžba po zeleni. Po záhradách a parkoch, ktoré by ľudí a mesto opäť priblížili prírode. Zeleným mostom do krajšej budúcnosti by sa mohli stať Bratislavské visuté záhrady.

Záhrady ozvláštňujú každé mesto. Jardines di Boboli sú ozdobou Florencie, Versailles je klenotom Paríža a Letný sad pýchou ruského Petrohradu.

Bratislavské visuté záhrady sú zatiaľ víziou stvárnenou do podoby študentských projektov budúcich inžinierov architektov. S ambíciou urobiť z Bratislavy atraktívne európske mesto. Také, ktoré by záhradami priťahovalo cudzincov ako kedysi Lipaiove záhrady, ktorých malá časť prežila v areáli Úradu vlády.

„Študenti vytvorili projekt pre ľudí svojej generácie, nakreslili zelené mesto, v akom by chceli bývať," povedal na margo projektov, ktoré možno vidieť v bratislavskom Primaciálnom paláci do tretieho februára, hlavný architekt Bratislavy Štefan Šlachta.

Budúci architekti z Fakulty architektúry STU v Bratislave, Katedry architektonickej tvorby VŠVU a Fakulty záhradníctva a krajinného inžinierstva SPU v Nitre intuitívne pochopili jedinečnú polohu Bratislavy, ktorú obklopujú vinohradnícke svahy a nad nimi sa tiahnuce Malé Karpaty. Práve sem umiestnili svoje visuté záhrady.

Na rozdiel od slávnych visutých záhrad kráľovnej Semiramis v Babylone, ktoré pozostávali zo série arkádovitých terás, postavených do tvaru pyramídy, Bratislave ponúkajú visuté záhrady malokarpatské úbočia po strání obrábané usilovnými vinohradníkmi.

Ponad vinohrady je naprojektovaná lávka. Ľudia sa ocitnú priamo v lone viníc.
VIZUALIZÁCIA: TOMÁŠ HANEČKA A IVAN GODARSKÝ

„Ide o to, aby si Bratislava zachovala genia loci pôvodného vinohradníckeho mesta."

„Ide o to, aby si Bratislava zachovala genia loci pôvodného vinohradníckeho mesta. Spomeňme si len, že slávna Vysoká ulica, nachádzajúca sa dnes uprostred Starého Mesta, sa kedysi kontaktovala s vinohradmi," pripomína Bohumil Kováč, vedúci Ústavu urbanizmu a územného plánovania. Dvaja Kováčovi študenti, Ivan Godarský a Tomáš Hanáček, piataci na Fakulte architektúry STU, predstavili zaujímavý projekt visutých záhrad. Zachytili v ňom územie od sídliska Ahoj takmer až po Raču. Pre architektov je to jedna z najkrajších mestských polôh.

Sú v nej zvyšky vinohradov, niektorých už úplne opustených a zanedbaných, iných ešte stále obrábaných. Nachádza sa tu starý kameňolom a celé územie lemuje lesopark. Ale je tu aj železnica pôsobiaca ako neprístupné tvrdo strážené hraničné pásmo.

Mladým adeptom architektúry pod vedením skúseného architekta a pedagóga sa podarilo rozlúsknuť úskalia, ktoré nahromadila príroda a ešte viac človek s doterajšími civilizačnými zásahmi do prírody.

„Srdcom budúceho zeleného komplexu by sa mal stať opustený kameňolom. Stála by v ňom vyhliadková veža s lanovkou. Pomocou nej by sa návštevníci rýchlo dopravili z priestorov neďaleko Mladej gardy k vyhliadkovej veži i neďaleko situovaným športoviskám," vysvetľuje Tomáš Hanáček.

Z veže by sa otvárali doteraz neznáme pohľady na Malé Karpaty s vinohradníckou krajinou i na mesto samotné.

Mladí architekti si poradili aj so železnicou. „Navrhli sme ju schovať do betónového tunela, ktorý by sa časom zazelenil," objasňuje ďalej zámer Hanáčkov kolega Ivan Godarský.

Upravená vinohradnícka krajina v skici autorov projektu.

Samotné okolie železničnej stanice Vinohrady, ktoré by sa stalo novým centrom nákupov a služieb, by rešpektovalo okolitú vinohradnícku krajinu. Vinohrady by sa tiahli takmer k stanici. A to, že je človek v území, ktoré patrilo a ešte stále patrí vinohradníkom, by pripomenula cyklotrasa.

Je šikovne naprojektovaná s chytrými riešeniami. Napríklad lávkou, ktorá sa vinie ponad vinohrady. A chytrou tiež preto, že z lesa a vinohradov smeruje cyklotrasa až k vodnej plocha Kuchajda.

Súčasťou celého komplexu je nová budova Výskumného ústavu vinohradníckeho a vinárskeho, Ústavu záhradnej a krajinnej architektúry. Ich zelené pochôdzne strechy by slúžili ako oddychové plochy pre návštevníkov, študentov i zamestnancov a zároveň i ako plochy na pestovanie viniča.

Smelý a krásny projekt. Boli by to naozaj visuté záhrady. Otvárajúce úžasný panoramatický pohľad na Bratislavu. V tejto chvíli je to projekt vízia. Určite dobre sformulovaná myšlienka pekného mesta, ktorá hovorí zo srdca Bratislavčanov.

© PEREX, A.S. **Jozef Sedlák**

V starom kameňolome by mala stáť veža lanovky s vyhliadkou na panorámu Bratislavy.

Autori projektu visutých záhrad Tomáš Hanečka a Ivan Godarský. FOTO PRAVDA: IVAN MAJERSKÝ

Čo škodí pôde a rastlinám v zime

Pôda v záhradke sa pokryla snehovou perinou a spolu s rastlinami sa pohrúžila do hlbokého zimného spánku. Čoho sa treba najviac vystríhať, aby sme ich odpočinok nenarušili a prípadne ich aj nepoškodili?

Predovšetkým sa vyvarujeme natierania konárikov broskýň roztokom Kuprikolu proti kučeravosti listov za mrazivého počasia. Púčky alebo aj celé konáriky môžu zamrznúť. To isté platí aj pre natieranie kmeňov a hrubších konárov roztokom vápenatého mlieka alebo bieleho latexu, ktoré bráni predčasnému nahriatiu pletív a toku štiav z koreňov do nadzemnej časti drevín. Na tieto práce si vždy zvolíme kratšie obdobia odmäku a slnečného počasia.

Polyetylénová fólia je vhodný ochranný prostriedok pred silnými mrazmi. V neoplotených záhradách chráni rastliny pred ohryzom lesnými a poľnými zvermi. Fólia však môže rastlinám aj uškodiť. A to najmä vtedy, ak hrubá snehová prikrývka pritlačí fóliu na rastliny. Môže ich polámať alebo udusiť.

Preto nezabúdame medzi rastliny a fóliu vložiť kamene, klátiky, odrezky a iné predmety, ktoré bránia vytlačiť vzduch nad povrchom pôdy. Cez zimu často kontrolujeme aj igelitové vrecia, ktorými sme zakryli čajové ruže a iné teplomilné trvalky. Ak sa vetrom roztrhli, nezabudnime ich vymeniť.

Sneh je veľmi dobrá izolačná hmota pred silnými mrazmi. Nahromadený z čistených chodníkov, terás a odpočívadiel na trávnik, skalku alebo do jahodoviska však urobí viac škody ako osohu. V jahodovisku hrozí vymokanie trsov jahôd. Konárom ihličnanov hrozí zlomenie. A pri kmeňoch mladých stromčekov nahromadený sneh poskytuje skrýšu pre hraboše, ktoré potom často ohryzú kôru na úrovni pôdy. Zabránime tomu ochranou kmienka drôteným alebo plastovým pletivom.

Zoltán Bedrna

Súťažná otázka:
Za akého počasia natierame roztokom Kuprikolu konáriky broskýň:
a) keď prší, b) keď je teplo a slnečno, c) keď silne mrzne?

Súťaž o knihu
Napíšte nám odpoveď e-mailom na zahrada@pravda.sk alebo v liste na adresu Denník Pravda, Trnavská cesta 39/A, 832 66 Bratislava. Píšte do pondelka 1. februára. Nezabudnite uviesť svoju adresu.
Traja vyžrebovaní výhercovia získajú knihu **Rez drevín** z vydavateľstva **Ikar**.
S touto knihou sa naučili správne strihať záhradkári členovia anglickej Kráľovskej záhradníckej spoločnosti. Kniha prináša ukážky postupov vedúcich k úspechu. Je to dobrý pomocník pre záhradkárov, ktorí chcú dosiahnuť dobré výsledky.

Knihu **Sukulenty a jejich pěstování** z vydavateľstva **Grada** za správnu odpoveď z minulého kola (c) získavajú **Marián Farkaš** z Dunajskej Stredy, **Marta Zemánková** z Veľkých Levár a **Mária Rauchová** zo Smolníka.

Vinič vždy patril mestu

Vinič je jedným zo symbolov Bratislavy. Vinohrady však z neho miznú ako topiaci sa sneh. Ak si chce Bratislava uchovať pôvodnosť, spojenie so slávnou vinohradnícko-vinárskou tradíciou, musí nájsť spôsob, ako ich uchovať.

Projekt Bratislavské visuté záhrady môže byť takým prostriedkom. Určite nebude jednoduché uskutočniť tento smelý zámer. Dnes sa vinohrady predávajú najmä na stavebné pozemky.

Ale mesto má predsa ešte stále dosť územia vo svojom vlastníctve. Patria mu mestské lesy nad pásmom vinohradov. A tak je dôležité to, čo hovorí hlavný architekt mesta Štefan Šlachta: udržať pre budúcnosť pozemky, ktoré mesto má.

A popri tom môže pôsobiť fenomén verejnej mienky, tlak občanov na to, že chcú bývať v lepšom a krajšom meste. List viniča, ako prvok krajinnej architektúry, by sa mohol stať pre Bratislavu príznačným, mieni architekt Bohumil Kováč.

A prezident Spolku architektov Ján Bahna pripomína, že v starých európskych vinárskych krajinách rastie hrozno priamo v mestách. Ako výraz kontinuity a úcty k rastline, z ktorých mestá nielen zbohatli, ale aj skrásneli. Bolo by krásne, keby tento prirodzený znak Bratislavy ožil v projektoch visutých záhrad. © PEREX, A.S. (SD)

Témy ku káve

PONDELOK
Domáci miláčikovia

UTOROK
Záhrada

STREDA
Zdravie

ŠTVRTOK
Tipy na víkend

PIATOK
Bývanie